

**UCHWAŁA NR LXV/664/23
RADY MIEJSKIEJ W KARLINIE**

z dnia 29 grudnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem na lata 2024–2026 w Gminie Karlino”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.) w związku z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.), Rada Miejska w Karlinie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem na lata 2024 – 2026 w Gminie Karlino, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Karlina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

Załącznik do uchwały NR LXV/664/23
Rady Miejskiej w Karlinie
z dnia 29 grudnia 2023 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA
RODZINY I OPIEKI NAD DZIECKIEM
W GMINIE KARLINO NA LATA 2024-2026**

Karlino, dnia 29 grudnia 2023 r.

Spis treści :

Wstęp	1
I. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza.....	2
II. Diagnoza społeczności Gminy Karlino.....	11
III. Podstawy prawne Programu	17
IV. Zasoby instytucjonalne w obszarze wspierania rodziny na terenie Gminy Karlino	17
V. Cele programu	18
VI. Oczekiwane rezultaty.....	22
VII. Postanowienia końcowe	23
a) Adresaci programu	23
b) Koordynator programu	23
c) Finansowanie programu	23
d) Sprawozdawczość i monitoring	23

Wstęp

Program został opracowany na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 z uwzględnieniem zmian wprowadzonych w roku 2023. Uwzględniony został również Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Karlino na lata 2023-2025. Powyższy program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w Gminie Karlino we wcześniejszych okresach. Należy pamiętać, że rodzina stanowi podstawowe i jednocześnie pierwotne środowisko opiekuńczo-wychowawcze i socjalizacyjne dziecka, począwszy od jego urodzenia, uczestniczy w większym bądź mniejszym stopniu w poszczególnych jego fazach rozwojowych. Co za tym idzie to właśnie rodzina jest podstawową komórką społeczną. Dlatego należy dążyć do tego, aby funkcjonowała prawidłowo, by zapewnić stabilizację dziecku i zadbać o jego prawidłowy rozwój oraz funkcjonowanie. Do najważniejszych funkcji rodziny zalicza się m.in.: funkcję ekonomiczną, prokreacyjną, seksualną, socjalizacyjną, stratyfikacyjną, opiekuńczo-zabezpieczającą. Od wielu lat dostrzega się, że współczesne rodziny przeżywają poważne kryzysy. Według badań socjologicznych stwierdza się, że w ostatnich latach znacznie osłabiły się więzi i relacje między rodzicami i dziećmi. Kryzysy gospodarcze, wojny, COVID, nieustanny pęd i pogoń za dobrami materialnymi, brak czasu dla rodziny, niezaradność życiowa, zbyt dużo obowiązków a także problem z dostępnością do specjalistów takich jak psycholog czy psychiatra i pozostałe problemy cywilizacyjne wpływają na co raz bardziej postępujący rozpad rodziny i problemy z prawidłowym funkcjonowaniem w społeczeństwie.

Bardzo często problemy, które dotyczą rodziny mają charakter złożony i wymagają wsparcia instytucjonalnego. Każde działanie mające na celu poprawę jej funkcjonowania powinno uwzględniać możliwości rodziny, jej mocne i słabe strony a także jej chęci do zmiany. Aktualnie głównymi problemami współczesnej, dysfunkcyjnej rodziny są m. in.: bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza rodziców względem małoletnich, brak perspektyw na przyszłość, problem alkoholowy, uzależnienia od środków psychoaktywnych, stosowanie przemocy, niepełnosprawność intelektualna rodziców, karalność sądowa, powielanie niewłaściwych wzorców, brak stałego miejsca zamieszkania, trudne warunki materialne i bytowe, wielodzietność, brak wykształcenia.

Celem programu jest szeroko rozumiana pomoc rodzinie wychowującej dziecko, a przede wszystkim wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, która spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej.

I. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest podstawowym aktem prawnym niezbędnym przy realizacji programu.

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy

w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki, o których mowa w ust. 1 pkt 1 ustawy, w wysokości:

1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku rodzin, w których występują problemy wychowawcze, niezaradność lub innego rodzaju trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych należy zapewnić pomoc. Należy również pamiętać, że wzrasta liczba osób starszych, które wymagają pomocy rodzinnej jak i instytucjonalnej.

System pieczy zastępczej zmierza w kierunku deinstytucjonalizacji, której najważniejszym aspektem ma być przeniesienie ciężaru opieki nad dzieckiem na rodziny zastępcze i tym samym zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W porównaniu z formami instytucjonalnymi, w rodzinie łatwiej o właściwe warunki dla rozwoju psychofizycznego, zaspokojenie potrzeb bezpieczeństwa, miłości i przynależności.

a) Asystent rodziny

Pojęcie asystenta rodziny definiowane jest jako osoba prowadząca pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz towarzysząca rodzinie w przewyciężaniu trudności życiowych z zachowaniem profesjonalnych relacji. Towarzyszenie to opiera się na indywidualnym podejściu do sytuacji osoby wspieranej w czasie, jakiego ona potrzebuje, aby dokonać zmian w swoim życiu, na nowo odzyskać wiarę we własne siły i włączyć się aktywnie w życie społeczne. Pomoc opiera się przede wszystkim na zasobach klienta, wspieraniu i motywacji do działania w celu poprawy sytuacji życiowej. Asystent rodziny nie jest opiekunem, lecz nosicielem zmiany. Przez pewien czas towarzyszy i wspiera rodzinę z dziećmi, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania potomstwa oraz stwarzała im optymalne warunki do prawidłowego rozwoju. Asystent ma nie wyręczać, a jedynie aktywizować i motywować rodzinę lub osobę do działania, w celu przewyciężenia trudnej sytuacji, w jakiej się znalazła. Poszukiwać jej zasoby, dawno niewykorzystywane kompetencje.

Modelować lub trenować umiejętności, których beneficjent nie posiada, towarzyszyć w ich wykonywaniu do momentu osiągnięcia biegłości. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej i odpowiedzialności za własne życie, które umożliwiają jej wychowywanie dzieci. Asystent rodziny stara się nie dopuścić do umieszczenia dzieci poza rodziną w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub rodzinach zastępczych. W przypadku, gdy dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta jest podjęcie działań na rzecz ich jak najszybszego

powrotu do rodziny. Asystent rodziny ma wspierać, dawać dobre rady i uczyć jak dobrze funkcjonować w społeczeństwie, a jego rola polega przede wszystkim na zwalczaniu narastających dysfunkcji w rodzinie.

Do głównych zadań asystenta rodziny należy:

- opracowanie i realizacja planu prac z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- koordynacja planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
- prowadzenie dokumentacji pracy z rodziną, określanie sytuacji rodziny,
- monitorowanie rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek Sądu opinii o rodzinie,
- współpraca z jednostkami administracji oraz z organizacjami pozarządowymi,
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym nauka odpowiedniego prowadzenia gospodarstwa domowego, pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych czy problemów wychowawczych z dziećmi.
- prowadzenie indywidualnych konsultacji,
- wspieranie aktywności społecznych rodzin,
- motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- pomoc przy poszukiwaniu, podjęciu oraz utrzymaniu zatrudnienia,
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców i dzieci,
- współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym lub z grupą diagnostyczno-pomocową,
- udzielanie wsparcia dzieciom oraz podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych. Ponadto do zadań asystenta rodziny należy koordynowanie poradnictwa na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, dla kobiet posiadających dokument potwierdzający ciążę, ich rodzin lub rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym

upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Funkcje asystenta rodziny:

- funkcja wsparcia psychiczno - emocjonalnego, której podstawowym zadaniem jest przezwyciężenie narastających trudności życia codziennego,
- funkcja doradcza, która pełni rolę obejmującą poradnictwo w zakresie prawa, ekonomii, społecznego funkcjonowania w rodzinie i poza nią, a także prowadzenia gospodarstwa domowego oraz kontaktu z różnymi urzędami i instytucjami,
- funkcja wychowawcza,
- funkcja opiekuńcza,
- funkcja diagnostyczno - monitorująca,
- funkcja motywująco – aktywizacyjna,
- funkcja koordynacji skierowanych na rodzinę.

b) Rodzina wspierająca

Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Rodzina wspierająca pomaga rodzicom biologicznym, którzy mają trudności w sprawowaniu opieki nad dzieckiem oraz jego wychowywaniu. Jej podstawowym zadaniem jest nauka rodzicielstwa, czyli kształtowanie i rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców.

Wsparcie, w zależności od potrzeb rodziny, może obejmować inne aspekty życia utrudniające jej normalne funkcjonowanie. Rodzina wspierająca pokazuje, jak radzić sobie z problemami dnia codziennego, z prawidłowym prowadzeniem gospodarstwa domowego, racjonalnym zarządzaniem budżetem czy oszczędnym korzystaniem z mediów. Pomoc dotyczy także spraw związanych np. z nauką racjonalnego przygotowania posiłków oraz wprowadzania nawyków właściwego odżywiania, utrzymywania czystości w domu, jak i higieny osobistej. Wskazuje jak adekwatnie wypełniać role społeczne, np. matki/ojca, żony/męża, pracownika. Zwraca uwagę na problemy zdrowotne i edukacyjne dzieci. Pokazuje, jak budować prawidłowe więzi pomiędzy członkami rodziny, jak komunikować się bez krzyku i przemocy. Modyfikuje

rytm życia rodziny oraz wskazuje sposoby organizowania i spędzania czasu z dziećmi. Zadaniem rodziny wspierającej nie jest wyręczanie, lecz aktywna pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji w rodzinach tego wymagających. Rodzina wspierająca pomaga przede wszystkim na podstawie własnych, posiadanych zasobów i umiejętności, wiedzy z zakresu funkcjonowania rodziny i prawidłowego wychowywania dzieci.

Wsparcie może obejmować:

- organizowanie czasu wolnego dzieciom z rodzin wspieranych,
- wypracowanie nawyku wspólnego spędzania czasu przez członków rodziny,
- pomoc dzieciom w nauce,
- udzielanie wskazówek w takich kwestiach jak: gotowanie, sprzątanie, utrzymywanie higieny osobistej, racjonalne gospodarowanie budżetem domowym,
- utrzymywanie stałego kontaktu z rodziną wspieraną i MGOPS.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka (sąsiedzi, dziadkowie, krewni, znajomi), które:

- nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo,
- nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, władza rodzicielska nie została im ograniczona, zawieszona,
- wypełniają obowiązek alimentacyjny,
- nie mają ograniczonych zdolności do czynności prawnych.

Rodzinę wspierającą ustanawia burmistrz ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspierającej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej na podstawie przeprowadzonego przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego. Z rodziną wspierającą podpisywane są umowy, na podstawie których rodziny wspierające uprawnione są do zwrotu kosztów związanych z udzielaniem wsparcia.

Osoby chętne do pełnienia funkcji rodziny wspierającej mogą zgłaszać swoją kandydaturę do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karlinie.

Rodzina nie może pełnić funkcji rodziny wspierającej, gdy:

- Istnieje problem alkoholowy,
- nie ma stałego źródła utrzymania,
- występują problemy wychowawcze z własnymi dziećmi,
- członkowi rodziny odebrano lub ograniczono władzę rodzicielską,
- członek rodziny nie wywiązuje się z obowiązku alimentacji,
- skazano członka rodziny za przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego,
- występują zaburzenia lub choroba psychiczna.

Cele:

Nadrzędnym celem relacji rodzina wspierająca – rodzina wspierana jest dostarczanie pozytywnych wzorców wychowania i opieki nad dziećmi, wsparcie emocjonalne oraz dostarczanie wiedzy i udzielanie porad rodzinie wspieranej.

Budżet:

Rodzina wspierająca nie pobiera za swoje działania na rzecz rodziny wspieranej wynagrodzenia, otrzymuje jedynie zwrot kosztów związanych z udzielaniem wymiennej pomocy na podstawie zawartej umowy.

Podstawa prawna:

ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2023 poz. 1426).

c) Placówki wsparcia dziennego

Placówki wsparcia dziennego dla dzieci mają z założenia pomagać w szczególności rodzinom napotyającym trudności w wypełnianiu obowiązków wychowawczych. Jak wynika z badań NIK ich praca pozytywnie wpływa na rozwój osobowości dzieci, ich postępy w nauce oraz kształtowanie relacji społecznych opartych na wzajemnej pomocy, współpracy i solidarności. Placówki zapewniają wychowankom wszechstronne wsparcie poczynając od potrzeb podstawowych, jak opieka, bezpieczeństwo, wyżywienie, poprzez pomoc w nauce, wsparcie emocjonalne w w sytuacjach trudnych aż po ciekawe zajęcia rozwojowe i wycieczki oraz wyjazdy integracyjne dla całych rodzin. Placówka współpracuje z rodzicami lub opiekunami

dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest nieodpłatny oraz dobrowolny, chyba że dziecko do placówki zostaje skierowane przez sąd. W efekcie uczęszczania do Placówki dzieci lepiej się zachowują, lepiej się uczą, lepiej radzą sobie w grupie rówieśniczej, a także odkrywają swoje silne strony, nabierają poczucia własnej wartości. Stają się bardziej odpowiedzialne i obowiązkowe. Niewątpliwym atutem placówek wsparcia dziennego jest stworzenie bezpiecznego, przyjaznego dziecku miejsca, gdzie znajdzie ono akceptację, uwagę i wysłuchanie. Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie: opiekuńczej (w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych), specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie; pomoc w nauce; organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistycznej w szczególności: organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię. Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie pracy podwórkowej realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

d) Formy pieczy zastępczej

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę biologiczną, umieszcza się dzieci w pieczy zastępczej. Wyróżniamy pieczę rodzinną oraz instytucjonalną.

Rodzinna piecza zastępcza składa się z rodziny zastępczej oraz rodzinnego domu dziecka. Rodziny zastępcze dzielą się na spokrewnione, niezawodowe oraz zawodowe w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne. Rodzinna piecza zastępcza jest najbardziej wskazaną formą opieki nad dzieckiem w pieczy zastępczej. To przede wszystkim w rodzinnych formach pieczy zastępczej dziecko znajdzie miłość, ciepło, zrozumienie i poczucie bezpieczeństwa.

Pieczka zastępcza instytucjonalna prowadzona jest w formie: placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, interwencyjnego ośrodka preadopcynego. W placówkach opiekuńczo – wychowawczych umieszczane

są dzieci powyżej 10 roku życia. Placówki te zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, zaspokajają jego niezbędne potrzeby i podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny.

e) Seniorzy w rodzinie

Starzenie się społeczeństwa jest zjawiskiem powszechnie występującym. Polega na wzroście udziału osób starszych w populacji. Osoby starsze wyróżniają się przede wszystkim pogorszeniem się stanu zdrowia a co za tym idzie, zmniejszona samodzielnością. Rodzina jest podstawowym miejscem życiowej aktywności dla dzieci oraz dla osób starszych. To rodzina dla seniorów jest najważniejszym źródłem wsparcia i opieki. W początkowej fazie starzenia się to osoby starsze pomagają w opiece nad wnukami czy w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Wraz z utratą samodzielności osoba starsza traci poczucie bezpieczeństwa. Czują się ciężarem dla rodziny, gdyż to oni wymagają pomocy i wsparcia. Rodzina sprawująca opiekę nad starszymi członkami zazwyczaj kieruje się poczuciem obowiązku, poczuciem zadośćuczynienia.

Niestety konieczność opieki nad rodzicami, dziadkami niekiedy prowadzi do rozłamów więzi rodzinnych, do zachowań agresywnych jak i wielu konfliktów. Ważne jest, aby zapewnić wsparcie i pomoc zarówno osobą które wymagają opieki jak i osobom sprawującym ta że właśnie opiekę. Usługi opiekuńcze są podstawową formą pomocy osobom wymagającym opieki i wsparcia.

II. Diagnoza społeczności Gminy Karlino

Karlino to prawie 10 - tysięczna gmina w powiecie białogardzkim w województwie zachodniopomorskim. W skład Gminy wchodzi miasto Karlino oraz sołectwa:

- Daszewo
- Domacyno
- Garnki
- Gościnko
- Karścino
- Karwin
- Kowańcz

- Lubiechowo
- Malonowo
- Mierzynek
- Karlinko
- Mierzyn
- Zwartowo
- Pobłocie Wielkie
- Syrkowie
- Krukowo
- Ubyśławice
- Kozia Góra
- Witolub, Dębolas

Gmina Karlino obejmuje obszar 141,03 km². Według danych statystycznych na dzień 09.11.2023 r. liczba mieszkańców wynosi 8427, w tym: 4092 mężczyzn, 4335 kobiet. Liczba dzieci wynosi 1644 osoby w tym 823 dziewczynki i 821 chłopców. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Białogardzie – stan na wrzesień 2023 r. – 448 osoby, z czego wyodrębniono 253 kobiety i 195 mężczyzn. Na terenie Miasta i Gminy Karlino znajdują się cztery Szkoły Podstawowe (w Karlinie, Karścinie, Daszewie oraz Karwinie), na terenie których funkcjonują świetlice szkolne, Zespół Szkół w Karlinie, Przedszkole Miejskie w Karlinie oraz Żłobek Miejski w Karlinie. Na terenie miasta funkcjonują także Warsztaty Terapii Zajęciowej „Iskierka”, Placówka Wsparcia Dziennego w Karlinie oraz jej filia w Mierzynie prowadzona przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce Program Karlino. Instytucjonalną działalność na rzecz pomocy osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej prowadzi Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karlinie. W Karlinie znajduje się również Zakład Aktywności Zawodowej Feniks - Pralnia Ekologiczna, Spółdzielnia socjalna „Dobra Marka”, Stowarzyszenie Integracji Społecznej „Droga”.

Tabela nr 1. Powody przyznawania pomocy w 2022 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2022 r.	
	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach

Ubóstwo	159	457
Sieroctwo	0	0
Bezrobocie	116	358
Długotrwała choroba	39	110
Niepełnosprawność	21	40
Bezdomność	8	19
Przemoc w rodzinie	15	59
Alkoholizm	13	32
Bezradność opiekuńczo - wychowawcza i prowadzenia gospodarstwa domowego	15	78
w tym: rodziny niepełne	7	24
rodziny wielodzietne	5	41
Potrzeba ochrony macierzyństwa	17	104
w tym: wielodzietność	12	83
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	4	4
Sytuacja kryzysowa	0	0
Zdarzenie losowe	1	2

Źródło: opracowanie własne

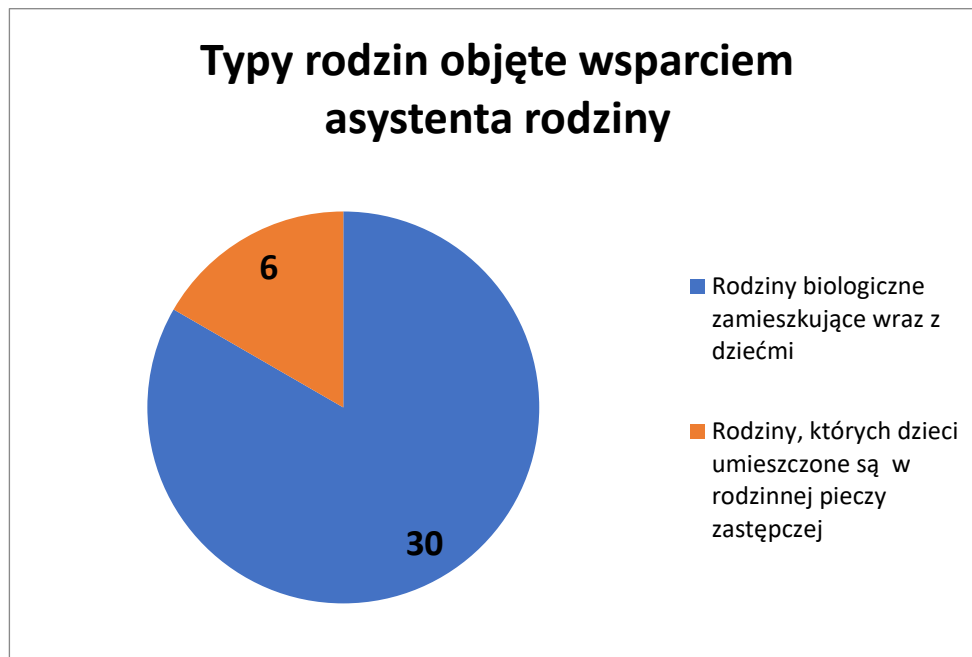
Rodziny dotknięte różnego rodzaju problemami zagrożone są wykluczeniem społecznym. Świadczenia pomocy społecznej, zgodnie z przepisami Ustawy o pomocy społecznej, adresowane są do osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, bezrobocia, bezdomności, choroby oraz znajdujących się w wielu innych

sytuacjach życiowych. Wzmacnianie jej traktowane powinno być jako najważniejszą zasadę przy planowaniu i realizowaniu pomocy społecznej.

Uzależnienie to nabyty stan zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego, który charakteryzuje się okresowym lub stałym przymusem wykonywania określonej czynności lub zażywania psychoaktywnej substancji chemicznej. Zjawisko to jest również problemem występującym wśród mieszkańców gminy Karlino. W większości przypadków jest to uzależnienie od alkoholu. Jest to choroba utrudniająca prawidłowe funkcjonowanie. Uzależniony nie przyznaje się do nałogu, nie jest świadomy swojego problemu. Zarówno osoby uzależnione jak i współuzależnione wymagają pomocy specjalistów.

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Karlinie zatrudnionych jest 2 asystentów rodziny na umowę o pracę. W roku 2022 asystenci współpracowali łącznie z 32 rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, w których było 115 dzieci, zaś w okresie do października 2023 r. asystenci współpracowali z 36 rodzinami, które liczą 131 dzieci.

Wykres 1. Typy rodzin objęte wsparciem asystenta rodziny (październik 2023 r.)

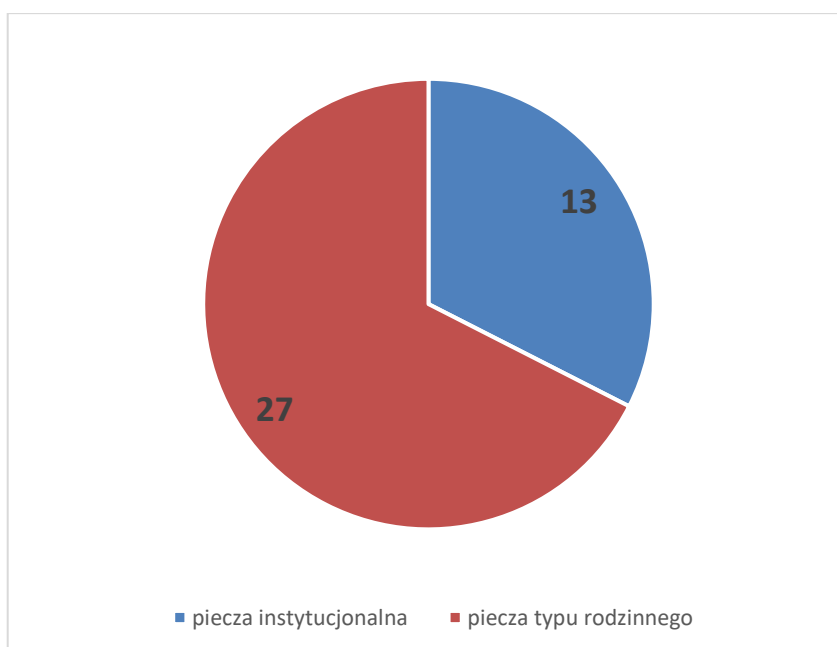
Źródło: opracowanie własne

Wiele rodzin poprawiło swoje funkcjonowanie. Na przełomie lat 2022-2023 do domów rodzinnych z pieczy zastępczej powróciło 6 dzieci dzięki współpracy z asystentem rodziny. Wiele rodzin współpracujących w tym okresie z asystentem rodziny

uchroniono przed umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej z uwagi na pomyślny przebieg współpracy i podjęte działania wspierające oraz mobilizujące do działania.

Gmina Karlino ponosi odpłatność za dzieci, które umieszczone są w pieczy zastępczej. We wrześniu 2023 roku liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wyniosła ogółem 40. Poniższy wykres przedstawia liczbę dzieci, które przebywają w pieczy zastępczej typu rodzinnego oraz instytucjonalnego. W pieczy instytucjonalnej we wrześniu 2023 r. przebywało 13 dzieci, w rodzinnej – 27. W 2022 r. za pobyt dzieci w pieczy zastępczej Gmina Karlino poniosła kwotę w wysokości 442.111,24 zł, to jest o 22.218,16 zł mniej niż w 2021 r.

Wykres 2. *Typy pieczy zastępczej, w których umieszczone są dzieci z Gminy Karlino.*

Źródło: Opracowanie własne

Do głównych przyczyn umieszczenia dzieci z terenu Gminy Karlino w pieczy zastępczej na przestrzeni ostatnich lat można zaliczyć:

- dysfunkcjonalność rodziny biologicznej (alkoholizm, narkomania, konflikty z prawem),
- zaniedbania rodziców względem dzieci,
- porzucenia dzieci,
- choroby psychiczne rodziców,
- znęcanie się nad dziećmi,

- brak umiejętności opiekuńczo-wychowawczych i zaradności życiowej,
- śmierć rodziców biologicznych,

Dzieci umieszczane są w pieczy zastępczej zawsze na podstawie postanowienia Sądu. W przypadku spokrewnionych rodzin zastępczych to zazwyczaj dziadkowie występują do Sądu o powierzenie im tej funkcji. Gmina ponosi koszty pobytu w pieczy zastępczej w następujących wysokościach:

- w pierwszym roku pobytu 10% wydatków na opiekę i wychowanie,
- w drugim roku pobytu 30% wydatków na opiekę i wychowanie,
- w trzecim i kolejnych 50% wydatków na opiekę i wychowanie.

Od 2023 r. do kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej (m.in. świadczenia na dzieci dla Rodzin Zastępczych) wlicza się proporcjonalnie koszty wynagrodzenia Koordynatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Tabela nr 2. Środki finansowe na realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (2022 r.).

L.p.	Zadanie	Kwota
1	Opłaty z tytułu pobytu dzieci w pieczy zastępczej	442.111,24 zł
2	Wspieranie rodziny - zatrudnienie asystentów rodziny (2 osoby)	141.808,06 zł
RAZEM		583.919.30 zł

Źródło: opracowanie własne

W okresie od stycznia 2022 roku do października 2023 r. postanowieniem Sądu Rodzinnego w pieczy zastępczej umieszczono 7 dzieci z 4 rodzin współpracujących z asystentem rodziny. Przyczyną umieszczenia były w przypadku 1 choroba psychiczna i uzależnienie od alkoholu rodzica biologicznego, w przypadku 2 śmierć rodzica biologicznego, w przypadku 3 niepełnosprawność intelektualna i zaniedbania w stosunku do małoletnich poprzez brak umiejętności wychowawczych, opiekuńczych i brak zaradności życiowej. W przypadku 4 uzależnienie od alkoholu ojca i śmierć matki biologicznej. Dwoje dzieci zostało umieszczonych w spokrewnionej rodzinie zastępczej i pozostaje pod opieką babci, 2 dzieci przebywa w instytucjonalnej pieczy

zastępczej, zaś 3 dzieci umieszczono w rodzinie zastępczej zawodowej. W tym samym okresie sprawozdawczym do rodzin biologicznych powróciło 6 dzieci z pieczy zastępczej oraz uchylono 2 już wydane postanowienia o umieszczeniu dzieci w pieczy, które dotyczyły 5 dzieci. Widoczny jest spadek umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej i ogromną, efektywną pracę rodzin oraz asystentów rodziny w tym zakresie.

III. Podstawa prawna

Podstawy prawne Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem w Gminie Karlino na lata 2024-2026:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. 2009 r., Nr 114 poz. 946).
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz.1426),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923),
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz.1249, Dz.U. z 2023 r. poz. 289),
- Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz.901),
- Ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277, z 2023 r. poz.2151).

IV. Zasoby instytucjonalne w obszarze wspierania rodziny na terenie Gminy Karlino

Na terenie Miasta i Gminy Karlino w obszarze wspierania dziecka i rodziny działają:

- 1) Urząd Miejski w Karlinie, ul. Plac Jana Pawła II 6;
- 2) Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karlinie, ul. Traugutta 6;
- 3) Komisariat Policji, ul. Szymanowskiego 17;
- 4) Zespół Interdyscyplinarny w Karlinie, ul. Traugutta 6;
- 5) Straż Miejska w Karlinie, ul. Szymanowskiego 17;
- 6) Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Karlinie;
- 7) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej EBW, ul. Koszalińska 25;

- 8) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Twój Lekarz”, ul. Koszalińska 15;
  - 9) Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce Program Karlino,
  - 10) Warsztaty Terapii Zajęciowej „Iskierka” w Karlinie,
  - 11) Szkoła Podstawowa w Karlinie;
  - 12) Szkoła Podstawowa w Karwinie;
  - 13) Szkoła Podstawowa w Daszewie;
  - 14) Szkoła Podstawowa w Karścinie;
  - 15) Zespół Szkół w Karlinie im. Ludzi Wielkiego Serca i Umysłu, ul. Ks. Brzóska 6;
  - 16) Karliński Ośrodek Kultury, ul. Parkowa 1.
  - 17) Niepubliczny Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Karlinie.
- Instytucje te współpracują ze sobą wymieniając się informacjami na temat rodzin, jeżeli zajdzie taka potrzeba uczestniczą w spotkaniach (np. w szkołach z pedagogami, wychowawcami). Ponadto asystenci rodziny oraz pracownicy socjalni, zatrudnieni w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Karlinie uczestniczą w ocenach sytuacji dziecka organizowanych przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce Program Karlino a także w ocenach sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy organizowanych przez organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej m. in PCPR w Białogardzie, PCPR w Kołobrzegu. Prowadzona jest także ścisła współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie a także z kuratorami Sądu Rejonowego w Białogardzie. Na terenie Gminy Karlino w Syrkowicach znajduje się również Dom „Fundacji Małych Stópek”. Jest to dom tymczasowy dla kobiet w ciąży oraz dla kobiet z dziećmi, które znajdują się w trudnej sytuacji i szukają stabilizacji, aby móc poprawnie funkcjonować w społeczeństwie, usamodzielnąć się i stworzyć odpowiednie warunki do wychowywania dzieci.

V. Cele programu

1. Cel główny:

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz tworzeniu optymalnych warunków dla prawidłowego rozwoju i opieki nad dziećmi.

2. Cele szczegółowe:

Cel szczegółowy nr 1. Zapewnienie wsparcia socialnego

- Przyznawanie pomocy finansowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ustawą o świadczeniach rodzinnych, ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz ustawą o świadczeniach wychowawczych;
- Dożywianie dzieci;
- Wydawanie skierowań do organizacji zajmujących się pomocą żywnościową np. PCK, Kościół Starokatolicki;
- Nawiązanie współpracy z Bankiem Żywności w celu wydawania żywności potrzebującym mieszkańcom gminy Karlino oraz organizowania warsztatów promujących zdrowy styl życia;
- Współfinansowanie kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Realizatorzy: MGOPS w Karlinie.

Termin realizacji: lata 2024 – 2026.

Wskaźniki:

- liczba rodzin objętych wsparciem finansowym MGOPS w Karlinie,
- liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne wraz z dodatkami,
- liczba dzieci objętych dożywianiem w szkołach, przedszkolach,
- liczba rodzin oraz osób w tych rodzinach, która skorzystała z pomocy udzielonej w formie pracy socjalnej,
- liczba dzieci umieszczona w pieczy zastępczej,
- liczba rodzin, którym wydano skierowania do PCK,
- liczba osób korzystających z pomocy z Banku Żywności,
- wysokość środków przeznaczonych i poniesionych przez gminę na częściowe pokrycie pobytu dzieci w różnych formach pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy nr 2. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, ochronie. Zapobieganie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

- Przydzielanie asystenta rodziny;
- Pozyskiwanie i tworzenie rodzin wspierających;
- Tworzenie świetlic i placówek wsparcia dziennego;
- Współpraca z organizacjami oraz stowarzyszeniami wspierającymi rodzinę i dzieci;

- Systematyczny monitoring środowiska rodzinnego poprzez pracę socjalną, wywiady środowiskowe;
- Uczestnictwo w ocenach sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- Organizowanie pomocy prawnej, psychologicznej rodzinom tego wymagającym;
- Pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Realizatorzy: MGOPS w Karlinie, Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce Karlino, Zespół Interdyscyplinarny, Placówki Oświatowe, GKRPA, KOK, organizacje pozarządowe.

Termin realizacji: lata 2024 – 2026.

Wskaźniki:

- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny,
- liczba zatrudnionych asystentów rodziny,
- liczba sporządzonych planów pracy z rodziną,
- liczba rodzin z którymi zawarto umowy na rodziny wspierające,
- liczba rodzin objęta wsparciem rodzin wspierających,
- rodzaj i forma udzielanego poradnictwa specjalistycznego,
- liczba udzielonych konsultacji i porad specjalistycznych,
- liczba dzieci jakie skorzystają z wypoczynku w okresie wakacyjnym,
- liczba rodzin oraz osób w tych rodzinach, która skorzystała z pomocy udzielonej w formie pracy socjalnej,
- liczba dzieci objętych wsparciem placówki wsparcia dziennego,
- liczba sporządzonych Niebieskich Kart w rodzinach z dziećmi,
- liczba ocen sytuacji dziecka, w których uczestniczą pracownicy MGOPS w Karlinie.

Cel szczegółowy nr 3. Wspieranie rodzin, o których mowa w Ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

- Wsparcie asystenta rodziny;
- Udzielanie pomocy finansowej;
- Świadczenie poradnictwa socjalnego.

Realizatorzy: MGOPS w Karlinie.

Termin realizacji: lata 2024 – 2026.

Wskaźniki:

- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny,
- liczba zatrudnionych asystentów rodziny,
- rodzaj i forma udzielanego poradnictwa specjalistycznego,
- liczba udzielonych konsultacji i porad,
- liczba udzielonych świadczeń, o których mowa w Ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
- liczba rodzin, którym udzielono pomocy z uwagi na niepełnosprawność członka rodziny,
- liczba osób, które zostały objęte pomocą w formie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cel szczegółowy nr 4. Wspieranie rodzin biologicznych w odzyskiwaniu zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczych i wychowawczych, umożliwienie powrotu dzieci z pieczy zastępczej.

- Praca asystenta rodziny z rodziną biologiczną;
- Współpraca ze stowarzyszeniami, organizacjami, instytucjami na rzecz rodziny i dzieci;
- Podtrzymywanie więzi i kontaktów dziecka z rodziną biologiczną;
- Dążenie do reintegracji rodziny;
- Organizowanie grup wsparcia.

Realizatorzy: MGOPS; Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce, Placówki Oświatowe.

Termin realizacji: lata 2024 – 2026.

Wskaźniki:

- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny,
- liczba zatrudnionych asystentów rodziny,
- liczba sporządzonych planów pracy z rodziną,
- rodzaj i forma udzielanego poradnictwa specjalistycznego,
- liczba udzielonych konsultacji i porad specjalistycznych,
- liczba dzieci jakie skorzystają z wypoczynku w okresie wakacyjnym,
- liczba rodzin oraz osób w tych rodzinach, która skorzystała z pomocy udzielonej w formie pracy socjalnej,

- liczba ocen sytuacji dziecka, w których uczestniczą pracownicy MGOPS w Karlinie,
- liczba utworzonych grup wsparcia,
- liczba osób korzystających z grup wsparcia,
- liczba imprez integracyjnych na rzecz dziecka i rodziny,
- liczba innych działań podejmowanych na rzecz dziecka i rodziny.

Cel szczegółowy nr 5. Wsparcie oraz opieka wobec osób starszych, samotnych.

- Współpraca ze stowarzyszeniami, instytucjami działającymi w obszarze pomocy seniorom;
- Pogłębianie aktywności seniora-wolontariat;

Realizatorzy: MGOPS, organizacje pozarządowe.

Termin realizacji: lata 2024 – 2026.

Wskaźniki:

- liczba rodzin, którym udzielono pomocy pod kątem niepełnosprawności członka rodziny,
- liczba osób, które zostały objęte pomocą w formie usług opiekuńczych w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

VI. Oczekiwane rezultaty

Realizując działania zawarte w Gminnym Programie Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem planuje się osiągnąć następujące rezultaty:

- Wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego w rodzinach;
- Dążenie do zmniejszenia zjawisk patologii społecznych;
- Zintegrowanie działań instytucji i organizacji wspierających rodzinę i dzieci;
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa rodzin i dzieci;
- Ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej;
- poprawa sytuacji rodziny oraz powrót dzieci do rodzin biologicznych,
- Polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa rodziny, więzi rodzinnych,
- Zwiększenie dostępności rodzin do poradnictwa specjalistycznego, zwiększenie świadomości korzyści płynących ze wsparcia specjalistów,

- Zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka,
- Wykorzystanie istniejących zasobów instytucji działających na rzecz poprawy funkcjonowania dzieci i rodziny,
- Wzrost kompetencji rodzin, poprawa w wypełnianiu ról społecznych.

VII. Postanowienia końcowe

Ostatni rozdział programu przedstawia jego adresatów, koordynatora, czas realizacji, finansowanie oraz sprawozdawczość i monitoring.

a) Adresaci programu

Odbiorcami Gminnego programu są rodziny z Miasta i Gminy Karlino przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, rodziny zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej a także rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Powyższy program kierowany jest również do osób, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających w obszarze wspierania rodziny i dzieci.

b) Koordynator programu

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem w Gminie Karlino jest:

- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karlinie.
- Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce Program Karlino.

c) finansowanie programu

Źródła finansowania programu określone są w uchwale budżetowej:

Dział 855, rozdział 85508 – rodziny zastępcze,

Dział 855, rozdział 85504 - asystent rodziny, wspieranie rodziny.

Zadania zawarte w Gminnym Programie Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem na lata 2024 – 2026 w Gminie Karlino finansowane będą z następujących źródeł:

- środki własne Gminy Karlino,
- środki finansowe z funduszy zewnętrznych, w tym rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.

d) Sprawozdawczość i monitoring

Monitoring realizacji Programu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem na lata 2024 – 2026 w Gminie Karlino będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz innych podmiotów zaangażowanych w realizację Programu. Rezultatem monitoringu będą sprawozdania roczne, o których mowa w art.179 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.